

KUNSTKLANK

EEN WINTERREISE

Door Benjamin Rous

In maart 2020 brengt KunstKlank de productie *Winterreis*, geïnspireerd door de laatste winter van de Tweede Wereldoorlog. Centraal staat een hedendaagse bewerking van *Winterreise* van Schubert voor koor en solisten. Zo transformeren zij een solostuk in een bijzondere muziektheatervoorstelling, die de luisteraar uitnodigt écht te luisteren.

Herma van Piekeren, artistiek leider van KunstKlank, en Rens Tienstra, dirigent, stonden aan de wieg van het bijzondere concept. “Het is een idee waar Herma en ik eigenlijk al tien jaar mee rondliepen”, vertelt Tienstra. “Gaandeweg kom je allerlei mensen tegen die er ook mee bezig zijn, en op een gegeven moment denk je: nu moeten we doorpakken, nu moeten we er iets mee gaan doen.” Van Piekeren voegt toe: “Het waren van die rodewijnsessies. We dachten allebei: hoe kun je zo’n prachtig stuk nou breder trekken? Plotseling kwam het idee: we gebruiken de thematiek van *Winterreise* als metafoor voor de laatste winter van de Tweede Wereldoorlog. Vanuit daar zijn we verder gaan brainstormen. Hoe zorg je ervoor dat het niet een gesloten ik-vorm is, maar dat de winterreis echt een gedeelde ervaring gaat worden, een reis die je samen maakt?”

Tienstra maakt een arrangement van *Winterreise* voor koor en solisten, en voor instrumenten als hoorn, accordeon, viool en cello. Van Piekeren: “Het zijn bijna allemaal instrumenten die je als

reiziger mee kunt dragen. De insteek blijft klassiek, maar door die verplaatsbaarheid kan onze winterreis ook letterlijk een reis worden.” Tienstra: “Wat ook zo is met iconische stukken als *Winterreise*: iedereen kent ze, maar hoe goed ken je ze? Deze voorstelling nodigt uit om écht opnieuw te luisteren naar het stuk. Er zit weliswaar een verhaal in *Winterreise*, maar dat is niet het verhaal dat wij uit gaan diepen en theateraal vorm gaan geven. Het is een ander verhaal, waarbij we *Winterreise* als middel, als metafoor gebruiken.”

De locatie voor de voorstelling is de drukkerij van Buijze Pers in Noordwijk. “Op die locatie werd letterlijk onder het oog van de Duitsers de verzetskrant *Hilversum III* gedrukt”, vertelt Van Piekeren. “Sterker nog: de vader van de huidige eigenaar was degene die dat destijds aanstuurde. Dat zijn echt cadeautjes als je met zo’n project bezig bent. Wat ook bleek: de verzetskrant was eerst gewoon een stenciltje en werd gemaakt door vier jongens op Landgoed Sancta Maria, de locatie waar we vorig

jaar met KunstKlank speelden. Dat wisten we toen helemaal niet.” Tienstra: “Vaak is het zo bij KunstKlankprojecten dat alles echt samenvalt zodra de locatie bekend is. Je houdt toch altijd die locatie voor ogen als je aan het schrijven en arrangeren bent.”

Ze waren het er al snel over eens dat de gezongen teksten in het Duits moesten. “We wilden geen hertaling van *Winterreise*”, zegt Tienstra. “Het Duits geeft een bepaalde kleur die je met een Nederlandse hertaling niet zou bereiken.” Van Piekeren: “Ik vind het ook mooi om het Duits een nieuwe kans te geven. Als je denkt aan de Tweede Wereldoorlog en Duits, roept dat meteen de instinctieve reactie op: wat een rottaal. Dat had ik zelf vroeger ook. Volkomen onterecht. En de voorstelling wordt in het Duits gezongen, maar ook gespeeld door een acteur in het Nederlands, op een script van Eric Went. En daarmee maak je *Winterreise* ook toegankelijk voor mensen die het stuk niet kennen. We proberen de mensen echt te laten luisteren. Waar gaat dit nou over? Wat wil Schubert vertellen? En in welke context kunnen wij het als makers plaatsen zodat het weer een heel nieuw verhaal wordt? Dat is een ongelooflijk boeiende reis.”

“We hebben lang gedacht: het is het verhaal van een verzetsheld,” legt Van Piekeren uit, “maar daarin liepen we vast. Nu is het een soldaat, en dat is bij

Van solostuk naar muziektheatervoorstelling

MET ANDERE OREN

Foto: Monica Stuurop

ons toevallig een Duitse soldaat, die vanuit zijn land moet vertrekken en te maken krijgt met grote keuzes in zijn reis. Waar kom je voor te staan?" Tienstra: "Waarom gaan we op die winterreis, die hele route af? Waarom houden we vol? Bij onze voorstelling wordt dat de vraag waarom je als soldaat in een vreemd land zou gaan vechten. Heb je iets om naar terug te verlangen, iets om naar terug te keren? Door te kiezen voor een Duitse soldaat krijg je een veel minder voor de hand liggend verhaal. Je houdt een vraagteken, ook naar het publiek."

Het werken met een groter artistiek team is voor Van Piekeren en Tienstra de grote meerwaarde van KunstKlank; het zorgt voor veel nieuwe gedachten en inspiratie. Tienstra: "We rijpen in de muziek op een manier die je nooit meemaakt bij een gewoon concert. Ik weet zeker dat als wij na een half jaar weer gewoon de klassieke *Winterreise* van Schubert opzetten, we daar met heel andere oren naar luisteren. Ik hoop dat het publiek dat ook zo beleeft."

PROLOOG WINTERREIS
8 FEBRUARI
WINTERREIS
6 T/M 15 MAART
BUIJZE PERS, NOORDWIJK
WWW.KUNSTKLANK.NL